

Yurtseverlik tutum ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması

Sedat Yazıcı¹
Fatih Yazıcı²

Özet

Bu çalışmanın amacı Schatz, Staub ve Lavine (1999) tarafından geliştirilen Yurtseverlik Tutum Ölçeği'nin (YTÖ) Türkçe uyarlamasını yaparak geçerlilik ve güvenilirliğini incelemektir. İki alt boyuttan oluşan YTÖ'nin uygulaması Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nde öğrenim gören 490 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Ölçeğin geçerliliği için uygulanan açıklayıcı faktör analizinde faktör yüklerinin kör yurtseverlik boyutunda .331-.645, yapıcı yurtseverlik boyutunda ise .570-.792 arasında değiştiği görülmüştür. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum iyiliği değerleri RMSEA= ,078; RMR=,080; SRMR=,071; GFI=,90; AGFI=,87; CFI=,81 olarak hesaplanmıştır. İç tutarlılık analizi için hesaplanan Cronbach Alpha katsayısı kör yurtseverlik boyutu için bu değer .76; yapıcı yurtseverlik boyutu için .77; ölçeğin tamamı için ise .75 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen veriler YTÖ'nin kör ve yapıcı yurtseverlik tutumlarını ölçmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Yurtseverlik, Kör Yurtseverlik, Yapıcı Yurtseverlik, Geçerlilik ve Güvenilirlik

¹ Doç. Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi, sedaty@gop.edu.tr

² Arş. Gör., Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, yazicizade@gmail.com

A study of the validity and reliability of the patriotism attitude scale

Abstract

The purpose of this study was to investigate the reliability and validity of Turkish version of the Patriotism Attitude Scale (PAS) developed by Schatz, Staub and Lavine (1999). The study of the PAS was conducted on 490 undergraduate students at Gaziosmanpaşa University. For the exploratory factor analysis of the validity of the scale, factor loadings of the blind patriotism and the constructive patriotism factors were found between .331-.645, and .570-.792 respectively. The results of the confirmatory factor analysis for the goodness of fit statistics were computed as RMSEA= ,078; RMR=,080; SRMR=,071; GFI=,90; AGFI=,87; CFI=,81. The Cronbach's Alpha for the internal consistency coefficient was found .76 for the blind patriotism, .77 for the constructive patriotism, and .75 for the PAS. In line of the findings obtained in this study, the PAS can be considered as a valid and reliable instrument for the blind and constructive patriotism attitudes.

Keywords: Patriotism, Blind Patriotism, Constructive Patriotism, Validity and Reliability

Giriş

Yirminci yüzyılın siyasi ideolojileri arasında yer alan milliyetçilik başta siyasi, toplumsal, tarihsel ve uluslar arası ilişkiler olmak üzere birçok boyutlarıyla ele alınmış bir kavramdır. Kimi yazarlar milliyetçilik ile yurtseverliğin temelde aynı siyasi yaklaşım ve tutumu içerdiğini ileri sürse de (Kateb, 2000), literatürde yer alan birçok kuramsal, kavramsal ve uygulamalı çalışma bu iki tutum ve düşüncenin birbirinden farklı olduğunu göstermektedir (Kosterman ve Feshbach; 1989, Meier-Pesti ve Kirchler; 2003). Ne var ki, milliyetçilik ile kıyaslandığında, yurtseverlik üzerine yapılan ulusal ve uluslar arası çalışmalar oldukça azdır. Dahası, yurtseverliğin kapsam ve içeriğine ilişkin temellendirmeler de yeterince açıklığa kavuşmuş değildir. Bu durum, aşağıda kısaca vereceğimiz literatür incelemesinde de görüleceği üzere, yurtseverlik kavramına ilişkin kavramsal ve kuramsal çözümlenmelerde kendini göstermektedir.

Yurtseverliğin tanımı, içeriği ve ayırıcı özellikleri konusunda yazarlar farklı görüşlere sahiptir. En genel anlamıyla yurtseverlik, grup üyelerinin kendi gruplarına ve üzerinde yaşadıkları toprağa bağlılıkları şeklinde tanımlanır (Bar-Tal ve Staub,1997; 2). Sosyal psikologlar yurtseverliğin sevgi ve bağlılık özelliğine vurgu yaparak asıl özgeçmişin bir gruba ait olma isteği olduğunu belirtirler (Staub, 1997; 213). Nathanson (1997) ise yurtseverliğin dört ana unsurdan oluştuğunu belirtir:

- 1- Ülkesine karşı özel bir sevgi
- 2- Kendisini, ülkesi ile tanımlama duygusu
- 3- Ülkesinin esenliği ile ilgili olmak
- 4- Ülkesinin iyiliği için fedakârlıkta bulunmaktır.

Johnson (1997) ve Bar-Tal (1997), organize olmuş bir sosyal sisteme sahip ve bir kara parçası üzerinde yaşayan her etnik grubun yurtseverlik duygusu geliştirebileceği görüşündedir. Bu anlamıyla yurtseverlik modern bir olgudan ziyade insanların kabile veya klan olarak bir grup organizasyonu içinde belli bir yere veya bölgeye yerleşip toprak ve toplumlarına karşı bir bağlılık geliştirdikleri tarih öncesi zamanlara kadar uzanan bir değerdir. Bu yaklaşıma göre yurtseverlik duygusu, belli bir coğrafi alanda yaşayan her etnik grup içerisinde bulunabilir (Bar-Tal, 1997; 246). Kelman (1997) ise yurtseverlik duygu ve bilincinin ancak millet olma durumunda ortaya çıkabileceğini savunur. Fakat böyle bir milletin bir devlete sahip olması ya da devlet şeklinde teşekkül etmesi gerekli değildir. Kelman, bir yandan her etnik grup üyesinin kendi grubuna duyduğu bağlılığın yurtseverlik olarak nitelendirilemeyeceğini belirtirken, diğer yandan bu duygunun ortaya çıktığı

topluluğun bir devlet ya da başka herhangi bir siyasi yapıya ihtiyacı olmadığını söyleyerek yurtseverliğin siyasal ve ideolojik tanımlamalarına karşı çıkar.

Buna karşın Ben-Amos (1997) ve Kashti (1997) gibi yazarlar ulus-devletin yurtseverliğin gelişimi için gerekli olduğunu ileri sürer. Bu yoruma göre, yurtseverliğin hitap ettiği grubun bir siyasal yapıya ihtiyacı vardır. Primoratz'ın (2002) tanımlamasına göre de yurtseverlerin yeşerdiği *yurt*, sadece coğrafi değil aynı zamanda politik bir varlıktır. Bu yaklaşıma göre yurtseverlik, çoğunlukla kişinin ülkesinin siyasal yaşamındaki anayasal ortaklığa katılmayı da içerir. Primoratz'la benzer temellendirmelerde bulunan Viroli (1997) de, yurtseverliği siyasal yapı ve ideolojik boyutlarıyla tanımlamaya çalışır. Ona göre yurtseverlik, bir halkın özgürlüğünü ayakta tutan politik kurumlara ve yaşam tarzına duyulan sevgiyi, yani cumhuriyet sevgisini ifade etmektedir. Yurtsever açısından temel değer cumhuriyet ve onun sağladığı özgür yaşam tarzı olmalıdır. Bu yönüyle Viroli yurtseverliği modern bir fenomen olarak ele almaktadır.

Yurtseverliğin tanımı, grubun tanımına, kişisel hislere, grubun ilgilerinin ve amaçlarının kişiler tarafından nasıl algılandığına bağlıdır (Tamir, 1997; 35). Bu açıdan bakıldığında yurtseverlik iki bakımdan subjektiftir. Birincisi, yurtseverlik temelde bir sevgi duygusu üzerine kurulduğu için subjektiftir. İkincisi, bilişsel bakımdan yurtseverlik grubun ilgi ve amaçlarının kişisel algılaması ile ilişkili olması bakımından da subjektiftir. Yurtseverlerin amaç ve değerleri sabit olmayıp zamanla değişebilme özelliğine sahip oldukları için (Bar-Tal ve Staub,1997; 8), yurtseverliğin ortaya çıkma biçimleri de tarihsel olarak farklılık gösterebilir.

Primoratz (2002), yurtseverlik ayrımının kaynağını “neden yurtseverin ülkesine karşı özel ilgisi vardır?” sorusunun cevabında arar. Ona göre, bu sorunun cevabı iki ana unsura işaret eder. Bir yurtsever ülkesini belli niteliklere, değer yüklü özelliklere, onu sadakate değer kılan belirli kazanımlara sahip olduğu için sevebildiği gibi sadece *o benim ülkem* dediği için de sevebilir. İlki bize *değer temelli yurtseverliği* verirken ikincisi yurtseverliğin *egosantrik* türüne işaret eder. Primoratz'a göre ideal yurtseverlik, bu iki niteliğin birlikteliği ile mümkündür. Ne ülkenin erdem ve kazanımları, ne de *kendi ülkesi* olması yurt sevgisi uyandırmak için tek başına yeterli değildir. Her ikisinin de birlikteliği gereklidir.

Yukarıdaki açıklamalarda da görüleceği üzere, tüm yurtseverlik tanım ve çözümlenmeleri bilişsel ve duyusal olmak üzere iki ana nitelik veya boyuta vurgu yapar. Kişi ve toplumların yurtseverlik algı ve tutumları da bu ana boyutlardaki farklılaşmalardan ortaya çıkar. Bazı dönemlerde bu iki boyutta farklılaşma ve değişme olabileceği gibi, aynı dönemde yaşayan insanların yurtseverliğin bilişsel boyut algısında önemli farklılıklar olabilir. Dahası, bu

farklılık aynı duyuşsal bağlılığa sahip oldukları halde bilişsel boyuttaki farklılaşmadan kaynaklanabileceği gibi, benzer bilişsel duruma sahip olanlar arasındaki duyuşsal farklılıktan da kaynaklanabilir. Bu farklılığı yansıtmak üzere bazı yazarlar farklı kavramlaştırma altında yurtseverliğin bu iki ana boyutundaki farklılaşmaları adlandırarak kuramsal olarak açıklamaya çalışmışlardır. Örneğin, Nathanson (1997), *aşırı ve ılımlı* yurtseverlik çeşitlerinden söz ederken benzer bir yaklaşımdan hareketle Westheimer (2006), yurtsever tutum ve eylemleri *otoriter ve demokratik* yurtseverlik olarak iki kategori altında sınıflandırır.

Kör ve Yapıcı Yurtseverlik

Yurtseverlikle ilgili ayrımlarda adlandırmalar her ne kadar değişse de bu farklı isimler altındaki kuramsal içerik çoğunlukla büyük benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada Türkiye ölçeğinde geçerliliğini sınavığımız kör ve yapıcı yurtseverlik ayrımını da bu çerçevede değerlendirmek gerekir.

Bir bağlılık türü olarak yurtseverlik sevgi, sadakat, bir yere ait olma isteği gibi duygularla tanımlanabilir. Fakat insanların bu duygularını bilişsel boyutta açığa vurmaları; toplumsal ve ulusal inanç, değer, olay ve süreçlerle ilişkilendirmeleri farklılık gösterebilir. Bu farklılık kimi yurttaşların bağlılık ve ait olma duygularını gruplarının her eylemini olumlu değerlendirip eleştirmeden desteklemek şeklinde olabilir. Diğer taraftan, kimi yurttaşlar da gruplarına olan bağlılıklarını temel toplumsal ve insani değerlere aykırı gördükleri, uzun vadede toplumun ilgi ve menfaatleriyle örtüşmediğini düşündükleri eylem ve politikalara karşı durarak da gösterebilirler. Staub (1997), bu iki yurtseverlik biçiminden birincisini “kör yurtseverlik” (blind patriotism), ikincisini ise “yapıcı yurtseverlik” (constructive patriotism) olarak adlandırır. Ona göre, yurtseverliğin iki ana boyutunu oluşturan iki yurtseverlik biçimi birbirinden farklıdır.

Kör yurtseverlik bir bağlılık türü olarak, ülkesinin politika ve eylemlerini sorgulamadan kabul etme ve sorgusuz bir sadakatle karakterize edilmiştir (Schatz ve Staub, 1997; 229). Bu sadakat ve bağlılık ulusal politikalar diğer milletlere karşı ayrımcı, zararlı ya da insan haklarına aykırı olduğunda bile geçerlidir (Bar-Tal ve Staub, 1997; 14). Kör yurtseverliğin böylesine bir bağlılık duyduğu nesnesi toplumdan topluma ve zamandan zamana farklılaşabilmektedir. Staub’a göre (1997) bu nesne vatan, millet, devlet, görüş, ideoloji ya da bir kavram olabilir. Fakat değişmeyen tek şey bu nesneye ya da ona hizmet etmek anlamına gelen eylemlere koşulsuz sadakattir. Kör yurtseverlikte, ülkeyi ya da ülke politikalarını eleştirmemenin yanında, başkalarının da böyle bir duruma kalkışmalarına tahammül gösterememek ve hatta bu durumu ihanet olarak kabul etmek söz konusudur. Bu yönüyle

siyasal anlamda oldukça muhafazakâr olması ve statükonun koruyucusu olması beklenen kör yurtseverlik değişime karşı koyma eğilimi içerir.

Yapıcı yurtseverlik ise insanların, toplumun temel değerlerine ve temel insani değerlere bir ihanet ya da toplumun ilgilerinin aksine bir durum gördüklerinde, toplumun politika ve eylemlerine karşı çıkmasını gerektirir (Bar-Tal ve Staub, 1997; 14). Yine bir ulusal bağlılık türü olarak yapıcı yurtseverlik, mümkün olduğunca esnek ve etkili bağlılık ile sorgulama, eleştirme ve değiştirmeye çalışma kapasitesi ve isteğini birleştirir (Schatz ve Staub, 1997; 229). Yapıcı yurtseverliğin topluma, onun eylem ve politikalarına getirdiği eleştiri ve sorgulama, kör yurtseverlikle karşılaştırıldığında onun, etkinliği daha az bir bağlılık türü olduğu anlamına gelmez. Yapıcı yurtseverliğin getirdiği eleştiri, olumlu değişim çabasının ifadesidir. Yapıcı yurtsever, topluma değer verdiği ve ona bağlılık duyduğu için onu eleştirileriyle olumlu bir yönde geliştirmeye çalışır.

Kör ve yapıcı yurtseverlik ayrımının demokratik yurttaş niteliklerine dayanan bir ayrım olduğu söylenebilir. Demokratik değer ve idealler yurtseverliğin tanımlamaya çalıştığımız duyuşsal boyutundan ziyade daha çok bilişsel boyutundaki nitelik ve özelliklerle ilişkilidir. Bireylerin kendi gruplarına karşı eleştirel bilinç ve eleştirel sadakat kapasitesini birlikte geliştirmeleri demokratik devletler için ideal bir durumdur. Eleştirel bilinç, olaylar üzerinde toplumun veya otoritenin bakış açısını benimsemekten ziyade bilgiyi özgürce değerlendirmeyi ifade eder (Staub, 1997; 221-222). Bu yönüyle yapıcı yurtseverlik statükonun korunmasına karşı çıkar. Yurtseverlik üzerine yazılan metinlerde, yurtseverliğin getirdiği sadakat duygusunun, demokratik devletin arzu ettiği eleştirel, aktif ve katılımcı yurttaşlığın önünde engel oluşturabileceği kaygısı görülmektedir. Fakat yukarıda genel hatları ile tanımlamaya çalıştığımız yapıcı yurtseverliğin getirdiği eleştirel bilinç ve değişim çabası, bu endişeleri ortadan kaldıracak niteliktedir. Demokratik değerlerle zenginleştirilmiş böyle bir yurtseverlik anlayışı aktif ve katılımcı yurttaşlığın önünde bir engel değil, onu destekler niteliktedir. .

Ülkelerin örtük ve resmi eğitim programlarında etkin bir şekilde yer alan yurtseverlik, ulusal dayanışma ve birliktelik duygusunun şekillenmesinde, uluslar arası ilişkilerde ve çeşitli toplumsal olaylara yönelik tepkilerde etkili ve belirleyici olan bir değerdir. Bu açıdan bakıldığında, geçerlilik ve güvenilirliğini yaptığımız ölçek eğitimden siyasete, sosyolojiden uluslar arası ilişkilere kadar birçok alanda kullanılabilir. Ne var ki, bu yaygın kullanım potansiyeline karşın yurtseverliğe ilişkin Türkçe literatürde herhangi bir ölçek çalışması yapılmamıştır. Bu araştırmanın amacı; Yurtseverlik Tutum Ölçeği'nin (YTÖ) geçerlilik ve

güvenirliğini araştırmak, kuramsal olarak yurtseverlik tutumunun iki boyutunu oluşturan kör ve yapıcı yurtseverlik anlayışlarının faktörel yapısını incelemektir.

Yöntem

Katılımcılar

YTÖ'nün uygulaması 2008–2009 öğretim yılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakültelerinde öğrenim gören 490 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların % 52,4'ü (n=257) kız, % 47,6'sı (n=233) erkektir. Araştırmaya katılanların % 33,5'i (n= 164) Sınıf Öğretmenliği, % 19,8'i (n=97) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, % 23,9'u (n=117) Tarih, % 22,9'u (n=112) Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu öğrencilerin % 31,4'ü (n=154) 2. sınıf, % 37,1'i (n=182) 3. sınıf, % 31,4'ü (n=154) 4. sınıf öğrencisidir.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada geçerlilik ve güvenilirliği araştırılan Yurtseverlik Tutum Ölçeği (YTÖ) Schatz, Staub, ve Lavine (1999) tarafından geliştirilmiştir. İlk olarak ABD'de uygulanan ölçeğin açıklayıcı faktör analizinde özdeğeri 1.00'in üzerinde 4 faktör bulunmuş, fakat bu 4 faktör kuramsal olarak açıklanabilir olmadığından faktör sayısı 2 ile sınırlandırılarak faktör analizi yeniden yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda faktör yükü düşük bulunan 13. maddenin ölçekten çıkarılması ile kör yurtseverlik boyutunda yer alan maddelerin faktör yüklerinin. 46-.79, yapıcı yurtseverlik boyutunda ise .44-.74 arasında değiştiği görülmüştür. İç tutarlılık için hesaplanan Cronbach Alfa değeri ise kör yurtseverlik boyutu için .88, yapıcı yurtseverlik boyutu için .67 olarak hesaplanmıştır.

Aynı ölçeğin bazı değişikliklerle Rothi, Lyons ve Chrysochoou (2005) tarafından İngiltere'de yapılan uygulamasında tüm maddelere ait faktör yüklerinin. 50'nin üzerinde hesaplandığı, Cronbach Alfa değerlerinin ise kör yurtseverlik boyutu için .84, yapıcı yurtseverlik boyutu için .85 olduğu görülmüştür. Wang ve arkadaşları (2006) tarafından da Singapur'da yapılan çalışmada ise faktör yüklerinin. 51 ile. 97 arasında değiştiği, Cronbach Alfa değerinin kör yurtseverlik boyutu için .68, yapıcı yurtseverlik boyutu için .77 olarak hesaplandığı görülmüştür.

YTÖ kuramsal olarak kör ve yapıcı yurtseverlik olarak iki boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin kör yurtseverlik boyutunda yer alan 12 madde, kişilerin ülkelerini sorgusuz bir biçimde olumlu değerlendirmelerini, onun eylemlerini kayıtsız şartsız desteklemelerini ve eleştiriye karşı kapalılığı ifade etmektedir. Yapıcı yurtseverlik boyutunda yer alan 7 madde

ise temelinde ülkeye yönelik etkin bir bağlılık ve olumlu değişim yaratma isteği olan bir eleştirel bakışı desteklemeyi ifade eder. Ölçeğin uyarılma çalışmasından önce ilgili literatür göz önünde bulundurularak yapıcı yurtseverlik boyutuna ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğini arttırmak amacıyla, araştırmacılar tarafından bir soru eklenmiş ve 20 maddelik ölçeğin Türkçe çevirisi gerçekleştirilmiştir.

Ölçeğin Türkçe çevirisi her iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı yapıldıktan sonra bu iki çeviri birbiri ile karşılaştırılarak tek bir form haline getirilmiştir. Hazırlanan Türkçe çeviri İngilizce alanında uzman bir grup öğretim elemanının değerlendirmesine sunulmuştur. Bu uzman görüşleri çerçevesinde gerekli düzeltmeleri yapılan ölçek başka bir uzman tarafından, ölçeğin asıl dili olan İngilizceye çevrilerek orijinal ölçekle karşılaştırılmıştır. Bu şekilde dilsel eşdeğerliği sağlanmaya çalışılan ölçek, bir grup yüksek lisans öğrencisi üzerinde uygulanarak anlaşılabilirliği sınanmıştır. 5’li likert tipinde geliştirilen ölçeğe verilen cevaplar “Hiç Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Kuvvetle Katılıyorum” şeklindedir.

Verilerin Analizi

Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliği için açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ile madde-toplam, madde kalan ve madde ayırteçilik hesaplamalarına dayanan madde analizleri yapılmış, iç tutarlılık için Cronbach Alpha katsayısına bakılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi, madde analizi ve iç tutarlılık hesaplamalarında SPSS 15, doğrulayıcı faktör analizi hesaplamasında ise LISREL 8.51 istatistik programlarından yararlanılmıştır.

Bulgular

Yapı Geçerliliği

YTÖ’nün yapı geçerliliğini sınamak amacıyla öncelikle açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Elde edilen verilerin faktör analizine uygunluğunu belirlemek amacıyla yapılan Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinde $KMO=,80$, $\chi^2=1893,05$, $df=190$, $p=,000$ olarak hesaplanmıştır. KMO’nun .60’dan yüksek, Bartlett testinin ise anlamlı çıkması verilerin açıklayıcı faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2008, 126).

Açıklayıcı faktör analizinde varimax dik döndürme metodu ve temel bileşenler analizi kullanılmıştır. Faktör sayısına herhangi bir sınırlama getirilmeden yapılan ilk açıklayıcı faktör analizinde ölçeğin, öz değeri 1’in üzerinde olan 5 faktörden oluştuğu görülmüştür. Fakat bu 5 faktörlü yapı kuramsal olarak açıklanabilir olmadığından ölçeğin faktör sayısı 2 ile sınırlandırılarak açıklayıcı faktör analizi yeniden yapılmıştır. Faktör analizinde, eğer

değişkenler arasındaki ilişkilerin altında yatan ortak özellikler araştırılmak isteniyorsa olabilecek maksimum faktör sayısını araştırmak en uygun yoldur. Ancak, bir başka araştırmacının kuramının test edilmesi ve aynı faktörlerin doğrulanıp doğrulanmadığının araştırılması durumunda araştırmacının faktör sınırlamasına başvurması yararlı bir yöntemdir (Hiar, Anderson ve Tahtam, 1987). Bu çalışmada da literatürde yaygın olarak kullanılan bu yolu izleyerek ölçeğin kuram ve içerik bakımından iki ana faktörü belirlediğinin varsayımından hareketle bulguların bu varsayımı doğrulayıp doğrulamadığı araştırılmıştır.

Yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin 2 faktörde açıkladığı toplam varyans oranının % 35,17 olduğu görülmüştür. Ölçeğin güvenilirliği için açıklanan varyans oranının % 30'un üzerinde olması beklenir (Büyüköztürk, 2008, 125). Dolayısıyla bu çalışmada elde edilen varyans oranı kabul edilebilir ölçülerdedir. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda belirlenen her bir maddeye ait faktör yükleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1 Açıklayıcı Faktör Analizine Göre Maddelerin Faktör Yükleri

Madde	Faktör Yükleri	
	Kör Yurtseverlik	Yapıcı Yurtseverlik
1) Türkiye'yi tüm kalbiyle desteklemeyen insanlar başka bir yerde yaşamalıdır.	.480	.101
2) Türkiye, hemen hemen her zaman haklıdır.	.642	.080
3) Haklı ya da haksız olsun ülkemizi desteklerim.	.625	.049
4) Türkiye'nin resmi Kıbrıs politikasını protesto edenler Türkiye karşıtıdır.	.514	.042
5) Türkiye'nin politikalarına karşı protesto ve gösteri yapanlar büyük ölçüde zeki, sorumluluk sahibi ve iyi insanlardır.*	.331	.207
6) Türkiye'nin politikalarının hemen her zaman ahlaken doğru olduğuna inanıyorum.	.570	.096
7) Bir başka ülke, hakkında çok az şey bildiğim bir konuda Türkiye'nin önemli bir politikasıyla görüş ayrılığına düşerse, ille de ülkemizi desteklemem.*	.490	.064
8) İnsanlar sürekli olarak Türkiye'de bir şeylerin akışını değiştirmeye çalışmamalıdır.	.372	.102
9) Türkiye'nin politikalarını sırf benim ülkemizin politikaları olduğu için desteklerim.	.645	.059
10) Dünyada Türkiye'ye yönelik zaten çok fazla eleştiri varken, biz yurttaşlar da onu eleştirmemeliyiz.	.639	-.128
11) Bu ülkeyi eleştirmek Türkiye karşıtıdır.	.616	-.156
12) Bu ülkeyi eleştirenler de dahil, tam bir konuşma özgürlüğüne sahip olmalıyız.*	.378	-.168
13) Türkiye'ye mensup olduğum için onun bazı eylemleri beni üzer.	-.163	.187
14) İnsanlar, bu ülkeyi olumlu bir yöne doğru hareket ettirmek için çok çalışmalıdır.	.099	.667
15) Eğer Türkiye'yi seviyorsan onun sorunlarının farkına varmalı ve onları düzeltmeye çalışmalısın.	.094	.792

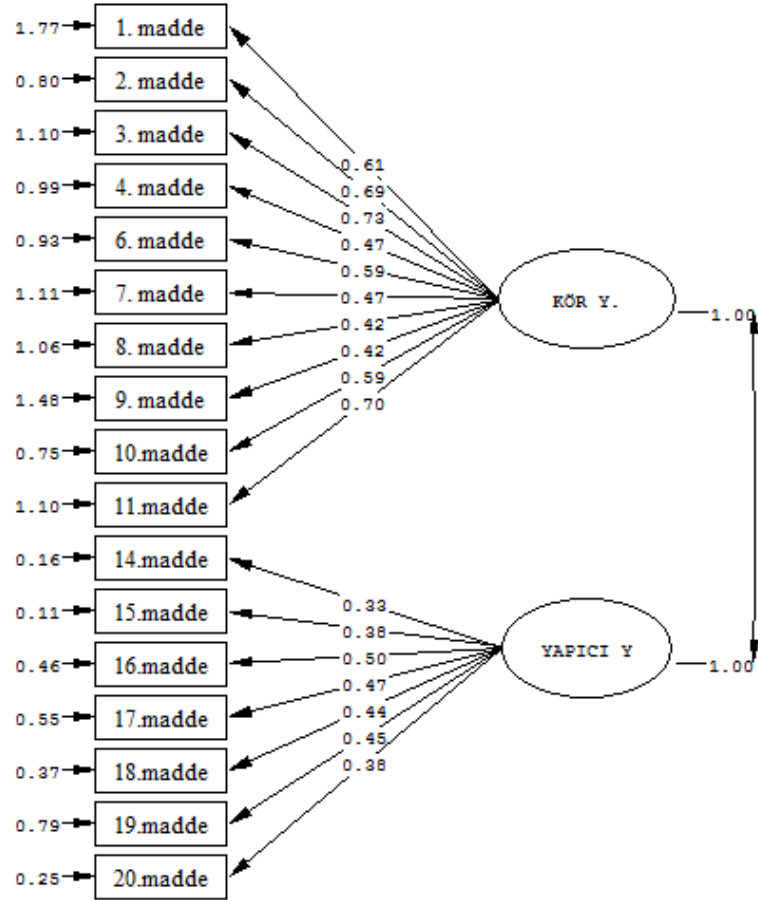
16)Eğer Türkiye Cumhuriyetini eleştirsem, bunu ona olan sevgimden dolayı yaparım.	-.034	.711
17)Ülkeme önem verdiğim ve onu geliştirmek istediğim için Türkiye'nin bazı politikalarına karşı çıkarım.	-.219	.675
18)Türkiye'ye olan sevgimi olumlu değişim çabalarımı destekleyerek gösteririm.	.216	.630
19) Ülke sevgim, popüler fakat yıkıcı olabilecek politikalara karşı çıkmamı gerektirir.	.165	.570
20) Ülkemin güçlü olması kadar haklı olmasına da önem veririm.	.050	.675

*Ait olduğu faktöre göre negatif ifadeli maddedir. Ters çevrilerek puanlanmıştır.

Ölçüm aracının güvenilirliği için faktör yükünün .30'un üzerinde olması beklenir (de Vaus, 2002; Şencan, 2005; Büyüköztürk, 2008). Fakat ölçekte yer alan 13. maddenin bu değeri sağlamadığı anlaşıldığından açıklayıcı faktör analizi sonucunda ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Tablo incelendiğinde 1 – 12 arasındaki maddelerin birinci boyutta, 14 – 20 arasındaki maddelerin ikinci boyutta toplandığı görülmektedir. Bu durum, ölçeğin hazırlanması sırasında esas alınan kuramsal yapıyı desteklemektedir.

Açıklayıcı faktör analizi ile oluşturulan faktör yapısının uygunluğunu sınamak amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA uygulamasında en yüksek olabilirlik yöntemi (maximum likelihood) kullanılmıştır. Yapılan ilk DFA sonucunda 5. ve 12. maddelerin değerleri düşük bulunmuştur. Bu maddelerin ölçekten çıkarılması ile yapılan DFA'ne ilişkin değerler Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2 Doğrulayıcı Faktör Analizine Göre Elde Edilen Değerler

Chi-Square=466.49, df=118, P-value=0.00000, RMSEA=0.078

Yapılan DFA'nde χ^2 değeri 466,49 (sd= 118) olarak bulunmuştur. Fakat χ^2 değerinin örneklem büyüklüğünden etkilenmesi sebebiyle χ^2 /sd oranına bakılmış ve bu değer 3,95 olarak hesaplanmıştır. χ^2 /sd oranın 5'in altında olması modelin kabul edilebilir uyum iyiliğine sahip olduğunu göstermektedir (Şimşek, 2007; 14). Bu çalışmada kullanılan diğer uyum iyiliği istatistikleri ise GFI (Goodness of Fit Index), AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index), CFI (Comparative Fit Index), RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) , RMR (Root Mean Square Residual) ve SRMR (Standardized RMR)'dir. Bunlardan GFI, AGFI ve CFI'nin değerlerinin ,90 ve üzeri olması kabul edilebilir bir uyum iyiliği değerinin göstergesi olarak kabul edilmektedir (Şimşek, 2007). RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) , RMR (Root Mean Square Residual) ve SRMR (Standardized RMR) değerlerinin ,05'in altında olması iyi bir uyum değerini, ,08'in altında olması ise kabul edilebilir bir uyum iyiliği değerini ifade etmektedir (Şimşek, 2007; du Toit ve du Toit, 2001). Yapılan DFA sonucunda elde edilen uyum iyiliği değerleri RMSEA= ,078; RMR=,080;

SRMR=,071; GFI=,90; AGFI=,87; CFI=,81 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu veriler, iki boyutlu olarak öngörülen modelin istatistiksel olarak ideal olmasa bile kabul edilebilir bir uyum gösterdiği anlamına gelmektedir.

Açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri ile oluşturulan faktör yapısına göre iç tutarlılık analizi için Cronbach Alpha değerine bakılmıştır. Kör yurtseverlik boyutu için bu değer .76; yapıcı yurtseverlik boyutu için .77 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin tamamı için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı ise .75'tir. Literatüre göre iç tutarlılık katsayısının .70 ve daha yukarı olması test güvenilirliği için genel olarak yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2008; 171). Dolayısıyla YTÖ'nin alt boyutları ve tamamı için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı yeterli görülen değerlerin üzerindedir.

Madde Analizi

Madde analizi sürecinde madde-toplam ve madde-kalan korelasyonları için Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı kullanılmış, madde ayırteçilicilik analizi için ise boyutların toplam puanlarına göre oluşturulan alt ve üst % 27'lik gruplar arasında *t*- testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 3 Madde-toplam ve Madde-kalan Korelasyonları

Madde	Madde Ayırteçilicilik	Madde-Toplam Korelasyonu	Madde-Kalan Korelasyonu
Kör Yurtseverlik	<i>t</i>	<i>r</i>	<i>r</i>
1. Madde	-12.601	.52	.35
2. Madde	-14.566	.60	.50
3. Madde	-17.082	.61	.48
4. Madde	-12.241	.52	.40
6. Madde	-13.081	.56	.45
7. Madde	-13.040	.52	.39
8. Madde	-9.662	.44	.28
9. Madde	-18.162	.63	.50
10. Madde	-15.804	.62	.49
11. Madde	-11.990	.58	.46
Yapıcı Yurtseverlik			
14. Madde	-8.557	.60	.50
15. Madde	-8.777	.71	.63
16. Madde	-15.571	.72	.56
17. Madde	-15.917	.70	.53
18. Madde	-15.867	.68	.53
19. Madde	-16.794	.65	.43
20. Madde	-12.154	.62	.48

Yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda her iki boyutun toplam puanına göre gerçekleştirilen madde-toplam ve madde-kalan korelasyonları her bir madde için $P < .001$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Ayrıca madde ayırteçilicilik analizini gerçekleştirmek için

yapılan *t*-testi, her bir madde için $P < .001$ düzeyinde anlamlı farklılık ortaya koymuştur. Dolayısıyla yapılan madde analizi sonucunda YTÖ'nde yer alan maddelerin kör ve yapıcı yurtseverlik boyutlarını ölçmede yeterli ve ayırt edici olduklarını ortaya koymuştur.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, kör ve yapıcı yurtseverlik türleri arasındaki kuramsal ayrımı istatistiksel olarak ortaya koymaya çalışan YTÖ'nin geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. YTÖ'nin yapı geçerliliği aşamasında Açıklayıcı Faktör Analizi (Exploratory Factor Analysis) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (Confirmatory Factor Analysis) yöntemleri kullanılmıştır. Yapı geçerliliği çalışmalarında açıklayıcı faktör analizi sonrasında doğrulayıcı faktör analizi kullanılması yaygın olarak kabul gören bir yöntemdir (Şimşek, 2007; 4). Araştırma kapsamında yürütülen yapı geçerliliği çalışmasında Açıklayıcı Faktör Analizinde Temel Bileşenler Yöntemi (Principal Component Method), Doğrulayıcı Faktör Analizinde ise Çoklu Benzerlik Tahmini Yöntemi (Maximum Likelihood Estimation Method) kullanılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda YTÖ'nin iki boyutta açıkladığı toplam varyans oranının % 30'un üzerinde olması ve ölçekten çıkarılan 13. madde dışında faktör yüklerinin .30'un üzerinde olması ölçeğin yapı geçerliliğini sağladığını göstermektedir. 5. ve 12. maddelerin çıkarılması ile yapılan DFA'nde elde edilen bulgular YTÖ'nin iki faktörlü yapısını desteklemektedir. Böylece kör ve yapıcı yurtseverlik arasındaki kuramsal ayrım istatistiksel olarak da ortaya konmuş olmaktadır. Ayrıca Cronbach Alpha değerinin kör ve yapıcı yurtseverlik boyutları için .77; ölçeğin tamamı için ise .76 olarak hesaplanması, madde-toplam ve madde-kalan korelasyonlarının, madde ayırtedicilik analizlerinin her bir madde için $P < .001$ düzeyinde anlamlı çıkması YTÖ'nin, kör ve yapıcı yurtseverlik tutumlarını ölçmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada elde edilen bulgular ölçeğin özgün çalışmasında ve diğer ülkelerde elde edilen bulgular arasında bazı benzerliklere rastlanmıştır. Birincisi, özgün çalışmada da 13. madde ile ilgili düşük değerlere rastlanmıştır. İkincisi, ölçeğin uygulandığı dört çalışmada da Cronbach Alpha değerleri genellikle .70-80 arasında bulunmuştur. Bu değerler yurtseverlik gibi ulusal bağlama göre oldukça farklılık gösteren bir konu için gayet doğaldır. Ölçeğin farklı ülkelerde yapılan çalışmalarda benzer bulgulara rastlanması ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğini dolaylı da olsa destekleyen özellikler olarak gösterilebilir.

Bu çalışma sonunda;

- 1- Ölçeğin, kör ve yapıcı yurtseverlik tutumlarını ölçmede geçerli ve güvenilir veri sağlaması bakımından, ilgili araştırmalarda kullanılması,
- 2- YTÖ'nin, milliyetçilik, eleştirel düşünme, insan hakları ve epistemik tutum gibi farklı ölçeklerle birlikte kullanılarak bu kavramlarla ilişkisinin araştırılması,
- 3- YTÖ'nin farklı araştırma gruplarında uygulanması önerilmektedir.

Kaynaklar

- Bar-Tal, D. ve Staub, E. (1997). Introduction: patriotism: its scope and meaning, *Patriotism in The Lives of Individuals and Nations* (Ed. Bar-Tal, D. ve Staub, E.), Chicago: Nelson-Hall Publishers, 1-19.
- Bar-Tal, D. (1997). The monopolization of patriotism, *Patriotism in The Lives of Individuals and Nations* (Ed. Bar-Tal, D. ve Staub, E.), Chicago: Nelson-Hall Publishers, 246-270.
- Ben-Amos, A. (1997). The uses of the past: patriotism between history and memory, *Patriotism in The Lives of Individuals and Nations* (Ed. Bar-Tal, D. ve Staub, E.), Chicago: Nelson-Hall Publishers, 129-149.
- Büyüköztürk, Ş. (2008). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: Pegem.
- de Vaus, D. (2002). *Analyzing Social Science Data*, London: Sage Publication.
- Du Toit, M. ve Du Toit, S. (2001). *Interactive LISREL: User's Guide*, Scientific Software International.
- Hair, J. F., Anderson, R. E. ve Tatham, R. L. (1987). *Multivariate data analysis*, New York: Macmillan Publishing Company.
- Johnson, G. R. (2007). The evolutionary roots of patriotism, *Patriotism in The Lives of Individuals and Nations* (Ed. Bar-Tal, D. ve Staub, E.), Chicago: Nelson-Hall Publishers, 45-90.
- Kashti, Y. (1997). Patriotism as identity and action, *Patriotism in The Lives of Individuals and Nations* (Ed. Bar-Tal, D. ve Staub, E.), Chicago: Nelson-Hall Publishers, 151-165.
- Kateb, G. (2000). Is Patriotism a Mistake?, *Social Research*, Vol. 67, No.4 (Winter 2000), 901-924.
- Kelman, H. C. (1997). Nationalism, patriotism, and national identity: social-psychological dimensions (Ed. Bar-Tal, D. ve Staub, E.), *Patriotism in The Lives of Individuals and Nations*, Chicago: Nelson-Hall Publishers, 165-190.
- Kosterman, R. ve Feshbach, S. (1989). Toward a measure of patriotic and nationalistic attitudes, *Political Psychology*, 10(2), 257-274.
- Meier-Pesti, K. ve Kirchler, E. (2003). Attitudes towards the Euro by national identity and relative national status, *Journal of Economic Psychology*, 24(3), 293-299.
- Nathanson, S. (1997). Should patriotism have a future, *Patriotism in The Lives of Individuals and Nations* (Ed. Bar-Tal, D. ve Staub, E.), Chicago: Nelson-Hall Publishers, 311-326.
- Primoratz, I. (2002). Patriotism: A deflationary view. *Philosophical Forum*, 33(4), 443-458.
- Rothi, D. M., Lyons, E. ve Chryssochoou, X. (2005). National attachment and patriotism in a European nation: A British study. *Political Psychology*, 26(1), 135-155.
- Schatz, R. T., Staub, E., ve Lavine, H. (1999). On the varieties of national attachment: Blind versus constructive patriotism. *Political Psychology*, 20(1), 151-174.
- Schatz, R.T. ve Staub E. (1997). Manifestation of blind and constructive patriotism: personality correlates and individual-group relations, *Patriotism in The Lives of*

- Individuals and Nations* (Ed. Bar-Tal, D. ve Staub, E.), Chicago: Nelson-Hall Publishers, 229-245.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları*, Ankara: Ekinoks.
- Staub E. (1997). Blind versus constructive patriotism: moving from embeddedness in the group to critical loyalty and action, *Patriotism in The Lives of Individuals and Nations* (Ed. Bar-Tal, D. ve Staub, E.), Chicago: Nelson-Hall Publishers, 213-228.
- Tamir, Y. (1997). Reflection on patriotism, *Patriotism in The Lives of Individuals and Nations* (Ed. Bar-Tal, D. ve Staub, E.), Chicago: Nelson-Hall Publishers, 23-41.
- Viroli, M. (1997). *Vatan Aşkı Yurtseverlik ve Milliyetçilik Üzerine Bir Deneme*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Wang, C. K. J., Khoo, A., Goh, C. B., Tan, S. ve Gopinathan, S. (2006). Patriotism and national education: perception of trainee teachers in Singapore, *Asia Pacific Journal Education*, 26:1, 51-64.
- Westheimer, J. (2006). Politics and patriotism in education. *Phi Delta Kappan*, 87(8), 608-620.

Extended Abstract

Introduction:

Patriotism includes both emotional and cognitive aspects. People can be patriot simply because they love their country; they love their country simply because it's their country. People can also be patriot because of certain features that their country possesses. Although there has been some increasing interest on the theoretical investigation of patriotism, its empirical study is still a neglected topic across the world. The purpose of this study was to investigate the reliability and validity of Turkish version of the Patriotism Attitude Scale (PAS) developed by Schatz, Staub and Lavine (1999). Such an investigation is of interest because it provides a reliable and valid instrument for further use of national and cross-national studies on patriotism within different setting.

Method: The reliability and validity of the Turkish adoption of the Patriotism Attitude Scale (PAS) developed by Schatz, Staub and Lavine (1999) were examined in this study. The study was conducted on 490 university students attending at departments of social study education ($n=97$), elementary school education ($n=164$), history ($n=134$), and Turkish language ($n=112$) of Gaziosmanpaşa University, in Turkey. Of the participants, 233 were male and 257 were female. Reliability and validity analysis of the scale were analyzed by using SPSS 15 and LISREL 8.54.

Results: In order to assess construct validity of the questionnaire, the PAS items were first subjected to an explanatory factor analysis with principal component analysis by conducting varimax rotation. The results revealed a five-factor structure. In a forced two factors solution, the results accounted for 35,17 % of the variance in the items, and there were no cross-loading item. However, one item (item 13th in the Table 1) for the EFA and two items (item 5th and 12th in the Table 1) for CFA were dropped from the final analysis because they did not load at .30 or above on any factor. Factor loadings of the blind patriotism and the constructive patriotism factors were found between .331-.645, and .570-.792 respectively.

Items	Factor loadings	
	blind patriotism	constructive patriotism
1. People who do not whole heartedly support Turkey should live somewhere else.	.480	.101
2. Turkey is virtually always right.	.642	.080
3. I would support my country right or wrong.	.625	.049
4. People who protest the official Cyprus policy of Turkey are un-Turkish.	.514	.042
5. For the most part, people who protest and demonstrate against Turkish policy are good, upstanding, intelligent people.*	.331	.207
6. I believe that Turkish policies are almost always the morally correct ones.	.570	.096
7. If another country disagreed with an important Turkish policy that I knew little about, I would not necessarily support my country's position.*	.490	.064
8. People should not constantly try to change the way things are in Turkey.	.372	.102
9. I support Turkish policies for the very reason that they are the policies of my country.	.645	.059
10. There is too much criticism of Turkey in the world, and we its citizens should not criticize it.	.639	-.128
11. It is un-Turkish to criticize this country.	.616	-.156
12. We should have complete freedom of speech even for those who criticize the country.*	.378	-.168
13. Because I identify with Turkey, some of its actions make me feel sad.	-.163	.187
14. People should work hard to move this country in a positive direction.	.099	.667
15. If you love Turkey, you should notice its problems and work to correct them.	.094	.792
16. If I criticize Turkey, I do so out of love for my country.	-.034	.711

17. I oppose some Turkish policies because I care about my country and want to improve it.	-.219	.675
18. I express my love for Turkey by supporting efforts at positive change.	.216	.630
19. My love of country demands that I speak out against popular but potentially destructive policies.	.165	.570
20. It is equally important to me that my country is right as it is powerful.	.050	.675

* Negative items

The construct validity of PAS was retested via confirmatory factor analysis (CFA). Analyses were done using maximum likelihood technique. CFA on two-factor structure revealed the following results: $\chi^2=466,49$, $sd=118$ and $P=.00$. Fit index values were found as RMSEA= .078; RMR=.080; SRMR=.071; GFI=.90; AGFI=.87; CFI=.81. Given that the recommended Chi-Square/degree of freedom ($\chi^2/sd=3,95$) is 5 or less (Şimşek, 2007), data obtained from the analysis of the PAS supports the two-factor structure.

Internal consistency (Cronbach alpha) reliability coefficient was .76 for the “Blind Patriotism” and .77 for “Constructive Patriotism” subscales, and .75 for the whole scale. Item-total and item-remainder correlations based on Person’s correlation coefficients were calculated between 0.28 and 0.71 and all the coefficients are statistically significant at a level of 0,01.

Conclusion: In line of the findings obtained in this study, the PAS can be considered as a valid and reliable instrument for the blind and constructive patriotism attitudes. The use of this scale would enable social scientists and educators to examine or contrast patriotism attitudes of individuals within different setting. Results are discussed in the context of the study and the existing literature.